

QUÆSTIO MEDICA.

*Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis
Medicorum, die Jovis quintâ Januarii.*

M. FRANCISCO PIJART, antiquiore
Scholæ Magistro, Præside.

An sint in remediis occultæ qualitates admittendæ?

I.

HUMANI corporis originem si quis spectaret, an censeret hominem ad artes & scientias comparandas aptum fieri posse: initio nihil, nisi paululum vilis & abjectæ materiæ, quæ aliquot post dies in sanguinem commutata, carnis informis massa evadit: ejus divisione variæ licet efformentur partes, actione carent, & jacent velut intermortuæ. Quandiu enim in utero concluditur homo, tandiu ipsi in oculis cæcitas, silentium in lingua; in manibus, pedibusque stupor. Aliquo post ortum tempore, oculorum ejus nullus alius usus, quàm ad lachrymas fundendas; linguæ nullum officium, nisi ad vagitus edendos; præ nimiam imbecillitate pedes corporis pondus ferre nequeunt: & reliquam vitam degit omnis morborum generis plenam. Ejus anima è cælo licet oriunda, adeo cæca est ut à malo bonum non distinguat, summaque ac innata ignorantia ipsi videatur in dotem obvenisse. Verùm quia ejus cum corpore conjunctionis legibus, omnia mala, quibus torquetur corpus, hæc & ipsa sentit, hinc pro viribus enixa est, ut media idonea, artesve, quibus, miseriis subveniret, rimaretur. Quamobrem herbarum & radicum succis usus est homo, arborum folia, cortices, truncos, fructus exploravit; nec pepercit animalibus; terræ ima viscera penetravit, & in profundos descendit maris gurgites. Quæ initio parum valebāt

industria, cepit incrementum, tempore sagacior effecta est; Ipsimetque errores illi fuerunt documenta.

I I.

HIS usibus pluries repetitis medicina producta est, hisque ejus instituta sunt præcepta, & tam multa, tamque salutaria, ut ars istæ Dei munus potius quam hominis inventum esse videatur. Præ subjectorum varietate intentum semper non assequuntur finem: imo sæpè nocent, si repugnet natura, & oportunitas temporis non faveat. Qui ea præscribit, exactè debet naturæ motibus attendere; quandoquidem non agit, nisi cum illâ, & si ejus vis penitus sit effecta, remediorum virtus nullomodo prodest. Si decursu temporum, hominem tot præsidii ad vitæ conservationem instrui permiserit Deus, fortè defunt majora, quæ ignorat. Sunt enim morbi, quos hominis industria nondum proficere novit. Cum medicina sit ars propter hominis utilitatem inventa uti non debet auxiliis naturæ suæ repugnantibus. Medicinæ res objecta sunt morbi, finis est sanitas, ut ad illum perveniat, mixtorum corporum qualitates in usum revocat; in quibus aliæ manifestæ, occultæ aliæ, quæ manifestos semper producant effectus. Hæ dici possunt virtutes, quibus mixta agunt aut patiuntur, licet modus quo id præstant, quemcunque fugiant, specificæ audiunt quatenus certæ speciei propriæ quasdam actiones naturales obeunt: formales quoque nuncupantur, quoniam à mixtorum formâ essentiali procedere censentur.

I I I.

IN remediis insunt qualitates occultæ. Harum beneficio rheum bilem purgat, pituitam educit agaricum, lupulus sanguinem defæcat, radix mira Brasiliensibus Ipecacuanha dysentericum *πυλ* absolutè persanat. Latent & hæ in venenis, plantis, mineralibus, in animalibus, imo & in corporibus nostris. Nonne ad occultas virtutes, alimentorum mutatio referenda est? Ipsa enim sive sint nigra, rubra, aut viridia, sunt alba: sive sint dura & spissa, fluida evadunt & tenuia: si nimis liquida coctione consistentiam acquirunt. Sic mutantur in chylum, qui est substantia alba, dulcis & mediocriter fluida. Quibuslibet qualitatibus alimenta, è quibus elicitur, fuerint imbuta. Hæc cum partibus distributa in earum vertitur substantiam, ac partium induit qualitates: in ossibus contrahit siccitatem, humiditatem in carne, calorem in corde, & in cerebro frigiditatem. Unde quæso, ea,

quibus quædam animalia nutriuntur, homini sunt lethalia? magnes ferrum attrahit, & succinum paleam? Nonne hi effectus vim latentem & abditam detegunt. Nullæ naturaliter in verbis, quibus ad morbos quosdam sanandos aliqui utuntur, inest occultæ virtutes: nullæ quoque aut exiguæ in exterius ad motis apud Græcos *αἰσθητὰ* dictis.

I V.

GRAVITER aberrant, qui occultas negant qualitates, & à manifestis omnes effectus profluere autumant. Paleæ enim attractio ab ambaro, succinove facta nemini hodiè later; ejus tamen causa nulli mortalium adhuc planè fuit perspecta. Qui easdem à primis, secundisque qualitatibus depromunt, veritatis vestigia non magis premunt: quandoquidem radix Brasiliensis viros, quos præstat in dysenteria effectus, nec à primis nec à secundis suis qualitatibus ullo modo mutuatur. Plantas namque fere innumeras reperire est, cujusmodi sunt fraxini cortex medius, gentiana, centaurium minus, &c. quæ etiam si amaritie & quadam stypticitate, cum cortice peruviano maximè conveniant, febres tamen ut ipse nec citò, nec tutò profligant. Non tutius iter incedunt, qui occultas mixtorum proprietates à temperamento dimanare, sibi fingunt. Res quippe sunt multæ eadem temperie præditæ, quæ similem effectum nequaquam consequuntur. *Æs* enim & *silex* magnetis temperamento, frigidus quippe & siccus, donata ad se ferrum nullo modo alliciunt. Longè verò probabilius est à mixtorum formâ essentiali abditas virtutes proximè emanare. Forma siquidem essentialis dat esse rei, eam à qualibet aliâ alterius speciei planè distinguit, illiusque cum materia constituit essentiam. Hæc autem non in externa ac rudi mixti consistit dispositione; verùm in exacta corporis particularum magnitudine, figura, situ, soliditate, mollitie, motu, quiete, mutuaque coagmentatione.

V.

RECONDITAS in natura esse proprietates, nemini mirum videbitur; si ritè meminerit Deum esse naturæ authorem: effectus autem cum suâ causâ debet relationem habere. Verùm cum per opera sua Deus à nobis duntaxat cognoscatur; ita à pari ejus opera per eorum effectus nobis tantum innotescunt. Suam habet natura majestatem, quæ se abscondit, nec facillè se patitur aggredi, & in hoc videtur authorem quodam-

modo adumbrare, qui posuit tenebras latibulum suum : ut non redderemus cultum, quem debemus summi Dei maiestati, si naturam nimis curiosè scrutando nosceremus, atque si ea planè intelligeremus, quæ nobis occulta esse voluit Deus. Tam densis caliginibus hac in vita undique circumfusus est homo, ut rerum veritatem nunquam clarè & perspicuè intueri poterit; donec anima corporis servitute & vinculis soluta ad originem suam redierit.

Ergo sunt in remediis occultæ qualitates admittendæ.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

<i>M. Germanus Preaux.</i>	<i>M. Petrus Yon.</i>	<i>M. Claudius Berger.</i>
<i>M. Petrus Daquin, Medicus</i>	<i>M. Antonius de Saint-Yon,</i>	<i>M. Jacobus Renard.</i>
<i>Regis perpetuò ordinarius.</i>	<i>Medicus Regis ordinarius.</i>	
<i>M. Joannes Cordelle.</i>	<i>M. Joannes Robert.</i>	<i>M. Franciscus Fijart, Præf.</i>

Proponebat Parisiis ALEXIUS LITTE, Corduenssis,
Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1690.

Apud FRANC. MUGUET, Regis & Facultatis Medicinæ Typographum.